

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»

Викладач: *Каплій Олена Володимирівна,*

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри конституційного та адміністративного права і процесу юридичного факультету

Профайл викладача: <https://chmnu.edu.ua/kapliij-olena-volodimirivna/>

Посилання на профіль в Facebook: <https://www.facebook.com/olena.kaplii>

Посилання на профіль в Google Академії:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=2vrbZjkAAAAJ&hl=uk>

E-mail: kaplii.olena@gmail.com

Консультації он-лайн: понеділок з 15.30. до 16.30, **оф-лайн:** четвер з 11.50. до 12.30.

Обсяг: 4,5 кредитів ECTS (135 год.) 18 години лекцій, 36 годин семінарів, 81 година самостійної роботи.

Навчальна дисципліна «Міжнародне гуманітарне право» відноситься до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки, викладається на 5 курсах, у 10 семестрі.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є надання знань, умінь, здатностей: знати зміст принципів та норм міжнародного гуманітарного права; вміти орієнтуватися в системі міжнародного гуманітарного права; мати навички аналізу міжнародних договорів та звичаєвих норм з міжнародного гуманітарного права; знати категорії та правовий статус учасників збройного конфлікту; вміти розрізняти види та особливості збройних конфліктів; мати навички застосування норм міжнародного гуманітарного права при вирішенні професійних завдань; давати оцінку проблемам та особливостям захисту жертв війни; знати особливості імплементації міжнародного гуманітарного права.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

опанування певним інструментарієм галузі міжнародного гуманітарного права; вивчення сутності, принципів та джерел міжнародного гуманітарного права; вміння розмежовувати міжнародний збройний конфлікт і неміжнародний збройний конфлікт; визначення статусу учасників збройних конфліктів (комбатанти); визначення статусу осіб, які не беруть безпосередньої участі у збройному конфлікті (некомбатанти); приділення уваги діяльності міжнародних організацій щодо надання гуманітарної допомоги постраждалим під час збройних конфліктів; аналіз гуманітарної системи ООН; визначення статусу окупованих територій; аналіз інституту нейтралітету; визначення місця і ролі міжнародних недержавних організацій у сучасних міжнародних відносинах; вміння працювати з міжнародними актами у сфері міжнародного гуманітарного права; вміння кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти у галузі міжнародного

гуманітарного права, вміння реалізовувати матеріальні й процесуальні міжнародно-правові норми у професійній діяльності; здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти міжнародного гуманітарного права та давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з міжнародно-правових питань.

Передумови вивчення дисципліни: важливий аспект викладання даної дисципліни базується на знаннях, вміннях та навичках зі спеціальних дисциплін, таких як «Конституційне право України», «Міжнародне публічне право», «Міжнародний захист прав людини» тощо. На основі цього розвиваються здібності вмілого тлумачення міжнародно-правових актів міжнародного гуманітарного права та надання кваліфікованих юридичних висновків і консультацій з міжнародно-правових питань.

Очікувані результати навчання:

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

поняття, предмет джерела, норми та принципи міжнародного гуманітарного права;

завдання, значення міжнародного гуманітарного права;

правовий статус суб'єктів збройних конфліктів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у ньому;

заборонені засоби та методи ведення війни і критерії їх віднесення до таких;

можливості імплементації норм міжнародного права у законодавство України;

статус та завдання діючих міжнародних організацій у тому числі Міжнародного Комітету Червоного Хреста.

Вміти:

надавати консультації щодо використання міжнародних конвенційних та інституційних механізмів захисту прав людини під час збройного конфлікту в інтересах клієнта;

здатність до системного мислення щодо причин прав людини та пошуку відповідних юридичних механізмів їх порушення;

аналізувати формування та розвиток ідеї міжнародного гуманітарного права;

здійснювати трансформацію норм міжнародного права до національних правових систем;

прогнозувати шляхи розвитку відповідного законодавства;

виявляти проблеми практичної реалізації законодавства і окреслювати можливі шляхи щодо їх вирішення;

самостійно працювати з навчальною і спеціальною літературою;

проводити кваліфікацію міжнародних та неміжнародних збройних конфліктів;

доносити власні знання із сфери міжнародного гуманітарного права, висновки та аргументи до стейкхолдерів, перш за все керівництва збройних сил та органів державної влади і місцевого самоврядування.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Сутність й система міжнародного гуманітарного права. Джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.

Тема 2. Гуманітарні організації, що надають допомогу в період збройного конфлікту та під час надзвичайних ситуацій.

Тема 3. Відмінні емблеми і розпізнавальні знаки встановлені міжнародним гуманітарним правом.

Тема 4. Кваліфікація збройних конфліктів та сфера застосування міжнародного гуманітарного права

Тема 5. Міжнародні збройні конфлікти та їх правове регулювання. Неміжнародні збройні конфлікти (збройні конфлікти неміжнародного характеру) та їх правове регулювання.

Тема 6. Імплементация міжнародного гуманітарного права в Україні.

Тема 7. Учасники збройного конфлікту.

Тема 8. Засоби та методи ведення війни.

Тема 9. Захист цивільних осіб у період збройного конфлікту.

Тема 10. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

Тема 11. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Тема 12. Правосуддя перехідного періоду.

Семестровий контроль: залік.**Види робіт та оцінювання:**

Опитування на семінарських заняттях (передбачено 9 відповідей по 5 балів) – до 45 балів;

Вирішення практичних кейсів з обговоренням на семінарських заняттях (передбачено 3 відповіді по 5 балів) – до 15 балів;

Наукова доповідь з презентацією з актуальних проблем міжнародного гуманітарного права – до 10 балів.

Усього за семестр: до 70 балів.

За залік: до 30 балів.

Додаткові бали

Тези доповіді на студентську конференцію – до 10 балів.

Наукова (фахова) стаття – до 20 балів.

Участь у заходах неформального навчання (онлайн курси, онлайн-конференції, вебінари) – 10 балів.

Діяльність в Юридичній клініці «Veritas» – 15 балів.

Технічне забезпечення:

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; OS: Windows, Android, iOS; Browsers: Chrome / Opera / MozillaFirefox / MS Edge; Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, GoogleMeet;

Система електронного навчання Moodle 3.9; Тренінгова аудиторія (дошка, фліпчарт, маркери).

Політика щодо академічної доброчесності:

Передбачається самостійне виконання індивідуальних, наукових робіт, кейсів, завдань, що виносяться на семінарське заняття. У разі виявлення академічного плагіату робота не зараховується.

Списування під час заліку (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено. У разі виявлення списування відповідь на заліку не зараховується.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання усного опитування. Максимальна кількість балів за 1 заняття – 5.

5 балів: відповідь студента є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент: виявляє повні, глибокі теоретичні знання, всебічно і ґрунтовно аналізує нормативно-правову базу; досконало розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно і критично оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; точно і повно посилається на чинне законодавство; виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію; правильно використовує юридичну термінологію; наводить достатню кількість прикладів з юридичної практики; робить правильні висновки, добирає переконливі аргументи; чітко, ясно і послідовно відповідає на поставлені питання.

4 бали: відповідь студента переважно є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент: володіє теоретичними знаннями вище середнього рівня, але допускає незначні помилки; аналізує нормативно-правову базу; розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; точно посилається на чинне законодавство; виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію (при цьому відповідь може бути не зовсім цілісною і послідовною, містить незначні помилки); у цілому правильно використовує юридичну термінологію; наводить в цілому достатню кількість прикладів з юридичної практики; робить у цілому правильні висновки, наводить достатні аргументи; досить чітко відповідає на поставлені питання.

3 бали: відповідь студента в цілому є змістовною і правильною, з певною кількістю значних помилок. Зокрема, студент: репродуктивно відтворює значну частину навчального матеріалу; аналізує нормативно-правову базу на середньому рівні, проте допускає правові помилки при її тлумаченні; розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; посилається на чинне законодавство; виявляє здібності до порівняння, узагальнення, систематизації основних теоретичних положень (при цьому відповідь є недостатньо цілісною і послідовною, містить помилки); використовує юридичну термінологію, допускаючи неточності у її формулюванні; не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та

приклади з юридичної практики; не досить чітко відповідає на поставлені питання.

2 бали: відповідь студента в цілому є задовільною, зі значною кількістю недоліків. Зокрема, студент: володіє навчальним матеріалом на базовому рівні; репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; на рівні середніх стандартів аналізує нормативно-правову базу, проте допускає суттєві правові помилки при її трактуванні; слабо розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; на посередньому рівні посилається на чинне законодавство; виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; слабо відповідає на поставлені питання.

1 бал: відповідь студента в цілому відповідає мінімальним критеріям. Зокрема, студент: володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; на елементарному рівні, із суттєвими помилками аналізує нормативно-правову базу, має недостатні уявлення про сутність сучасних політико-правових процесів; вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; на поверховому рівні посилається на чинне законодавство; виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; не здатен навести приклади з юридичної практики; слабо відповідає на поставлені питання.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань (кейсів): встановлення правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин; формулювання власної правової оцінки у відповідній формі; обґрунтування здійсненої правової оцінки; активність та результативність роботи; логічність, послідовність та правильність розв'язування практичних завдань. Максимальна оцінка – 5 балів.

Критерії оцінювання наукової доповіді з презентацією: вступ, у якому визначено актуальність запропонованої проблеми; основна частина, в якій стисло розкривається наукова ідея автора, її теоретичне та практичне обґрунтування та авторське бачення проблеми; використання практики ЄСПЛ; наведення статистичних даних; власні висновки та рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми; системність і лаконічність викладення матеріалу, наявність візуального супроводу слайдами (відео- та аудіо файлами за бажанням студентів); дотримання обмежень часу; якість усної доповіді; ступінь висвітлення всіх поставлених завдань та наявність власних висновків; оригінальність ідеї, уміння вести наукову дискусію; цілісність і логічність представленого матеріалу. Максимальна оцінка – 10 балів.